ESY tieto

Eläkesäätiöyhdistyksen jäsenlehti 2/2010

Olisi lopultakin aika huomata hajautetun järjestelmän edut s. 6

Sijoitukset: Missä mennään kesällä 2010? s. 9

Valta vaihtui OP:n eläkekassassa ja -säätiössä s. 8

Sisältö

ELÄKESÄÄTIÖYHDISTYS – ESY ry

Kalevankatu 13, 3. kerros
00100 Helsinki

puh. (09) 687 7440
faksi (09) 6877 4440
etunimi.sukunimi@elakesaatioyhdistys.fi
www.elakesaatioyhdistys.fi

3 *Pääkirjoitus:* Eläkeläisten määrä kasvaa – miten eläkkeet hoidetaan?

4 Olisi lopultakin aika huomata hajautetun järjestelmän edut

6 Suomi edelleen Euroopan huippumaita eläkejärjestelyissä

8 Valta vaihtui OP-Eläkekassassa ja -säätiössä

Sijoitukset:

9 Hyvillä kiinteistöillä pitkä jono ostajia

10 Poliitikot kaksi kierrosta jäljessä

12 Korot eivät nouse ainakaan vuoteen

13 Työryhmät jättivät ehdotukset: Vakavaraisuuslain voimassaoloa jatketaan vuoden 2012 loppuun

15 Ajankohtaista

16 Eläkesäätiöyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana jatkaa kauppaneuvos Heikki Halkilahti Valiosta

17 *Kuvasatoa:*
Eläkesäätiöiden ja -kassojen hallitusten jäsenten koulutuspäivät
Sijoitustoiminta eläkesäätiöissä ja -kassoissa –seminaari

18 Kevätseminaari Tallinnassa

19 ...ja vapaa-ajantilaisuus

Julkaisija
Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry
Kalevankatu 13, 3. kerros
00100 Helsinki

Päätoimittaja
Jouko Bergius

Toimitus
Keypress Oy
Kirsti Tonttila
Puh. 040 5050 677

Taitto
Viestintätoimisto Mageena
Mia Peltola
Marjo-Riitta Hautala
Puh. (03) 782 5248
www.mageena.fi

Kirjapaino
Ecapaino, Lahti

ISSN 0785-5931

Kannen ja takakannen kuvat
Kirsti Tonttila

Eläkeläisten määrä kasvaa – miten eläkkeet hoidetaan?

Työeläkejärjestelmässä vanhuuseläkkeen saajien lukumäärä ylitti Suomessa tämän vuoden huhtikuussa miljoonan rajan: vanhuuseläkeläisiä oli kuukauden lopussa 1 001 833. Eläkeläisten määrä oli lisääntynyt kuukauden aikana 3051:llä. Kun vertaa vuoden 2009 huhtikuuta kuluvaan vuoteen, niin lisäystä on peräti 43 858 henkilöä. Työeläkkeensaajia on yhteensä 1 345 015. Kun tähän lisätään pelkkää kansaneläkettä saavat 80 000 henkilöä, voidaan todeta, että Suomessa on eläkeläisiä noin 1 425 000.

Työkyvyttömyyseläkeläisiä on huhtikuun tilastojen mukaan 216 362. Määrä oli laskenut vuodessa 1951:llä. Tilasto osoittaa, että näissä asioissa mennään eteenpäin – hitaasti, mutta varmasti. Panostukset työkyvyttömyyden ennalta ehkäisemiseksi tuottavat siis hedelmää.

Työttömyyseläkeläisiä on puolestaan 36 289. Luku on vuoden aikana laskenut 10 454:llä. Kehitys olisi erinomainen, jos se olisi todellinen. Työttömyysturvan rakenteessa tapahtui muutos: viimeiset työttömyyseläkeputkeen päässeet henkilöt olivat 55-vuotiaita vuonna 2004. He ovat siis syntyneet ennen 1.1.1950. Nuorempien henkilöiden työttömyysturva on järjestetty työttömyyspäivärahalla. Kokonaiskuvan saaminen edellyttäisi työttömyyseläkeläisten ja vanhimpien ikäluokkien työttömyyspäivärahalla olevien pitkäaikaistyöttömien yhdistämistä.

Työllisten määrä oli 2 417 000 henkilöä vuoden 2010 huhtikuussa. Se on noin 15 000 vähemmän kuin edellisen vuoden vastaavana aikana. Jos eläkeläisten huoltosuhde lasketaan aktiiveihin työntekijöihin verrattuna, luku on tällä hetkellä jo 59 prosenttia. Tilanne pahenee vielä seuraavat parikymmentä vuotta. Mielestäni jokaisen itseään kunnioittavan kansalaisen pitäisi olla luvuista huolissaan ja vaatia, että asialle tehdään jotain. Näyttää siltä, että pelkkä elinaikakerroin muuttaa tilannetta liian hitaasti.

Elinkeinoelämän Keskusliiton lakiasiain johtaja Lasse Laatunen kertoi toukokuun lopulla Helsingin Sanomissa, että hallitukselle olisi helmikuun alussa riittänyt pelkkä työttömyysputken lyhennys ja varsinaisiin eläkekysymyksiin olisi palattu vuonna 2013. Eläkeasioissa on vannottu vahvasti kolmikannan nimeen. Koska työmarkkinaosapuolet rahoittavat työeläkejärjestelmän, niiden yhteinen kanta on dominoinut lainsäädännön kehitystä. Lehden haastattelussa Lasse Laatunen kysyy, miksei hallitus ole käyttänyt omaa valtaansa. Laatusen mukaan kansantalouden etu menee työmarkkinaintressien edelle.

Näyttää vahvasti siltä, että työeläkejärjestelmän rahastoimisaste, joka oli vuoden vaihteessa noin 29 prosenttia, on liian alhainen. Maksettavat eläkkeet rahoitetaan liikaa vuosittain perittävän vakuutusmaksun tasausosan kautta. Tulevaisuuden eläkkeitä maksettaisiin rahastoista vain noin viidennes. Tämäkin puoltaa vanhuuseläkeiän nostotavoitetta.

Nuoremmat ikäpolvet kysyvät, minkä suuruisen eläkkeen he saavat, kun kokonaismaksurasite nousee yli 25 prosenttiin ja elinaikakerroin pienentää oman eläkkeen määrää. Vuonna 1975 syntyneillä pienennys on esimerkiksi 15 prosenttia, jos jää eläkkeelle 63-vuotiaana.

Kuinka eläkeiän korottaminen vaikuttaa eläkkeiden karttumisprosenttiin? Entä elinaikakertoimeen? Palataanko kysymykseen, miten indeksikorotukset lasketaan ja miten ne jaetaan eläkeläisten ja aktiivien välillä? Muutaman vuoden kuluttua olemme varmasti suuremman muutoksen edessä.

Aika näyttää, kuinka eläkkeet muuttuvat ja ketkä niistä päättävät.

Aurinkoisia ja leppoisia kesäpäiviä toivoen

Keskustelu eläkeasioista on ollut kuluneen vuoden aikana tavallista vilkkaampaa. Sitä ovat hallinneet erityisesti työeläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyyden parantamista koskevat tavoitteet sekä kilpailu työeläkejärjestelmässä.

Puheenjohtaja Heikki Halkilahti ESY:n kevätseminaarissa:

Olisi lopultakin aika huomata

Viime kevään seminaarissa esillä olleista valmistelussa olleista asioista voidaan kertoa, että työeläkejärjestelmän vakavaraisuussääntöjä koskevat ehdotukset luovutettiin sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyssälälle viime kuussa. Eri vaiheissa toteutettavien uudistusten on tarkoitus parantaa työeläkejärjestelmän toimintakykyä tulevaisuudessa. Lisäksi eläkelaitosten vakavaraisuutta vahvistavan poikkeuslainsäädännön voimassaoloa pidennetään kahdella vuodella vuoden 2012 loppuun. Toivottavasti alalla toimijat muistavat, että kyseessä on jatkosta huolimatta poikkeuslaki ja tekevät sijoituspäätöksiä pysyvän lainsäädännön pohjalta.

Työurien pidentämistä pohdittiin kahdessa työryhmässä. Näistä toisessa ns. työelämä-ryhmässä päästiin yksimielisyyteen, eläketyöryhmässä ei. Hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen tapaamisessa toukokuussa vahvistettiin uusien työryhmien toimeksiannot. Työuraa käsittelevälle työryhmälle asetettiin kolme tavoitetta: 1) työeläke-etuuksien riittävä taso on turvattava oloissa, joissa elinaikakerroin alentaa aiemmin odotettua enemmän tulevia eläkkeitä, 2) työeläkejärjestelmän rahoituksen kestävyys on turvattava työeläkemaksujen kehityksellä, joka ei heikennä työllisyyden ja talouskasvun edellytyksiä ja 3) keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän on noustava riittävästi, jotta kaksi edellä mainittua tavoitetta toteutuvat.

Kolmas, viime kevään seminaarissakin esillä ollut asia oli sosiaali- ja terveysministeriön epävirallisessa työryhmässä valmistelussa oleva työeläkelaitosten kilpailun uudistaminen. Valitettavasti taas kerran joudun toteamaan, että asiat eivät ole edenneet lainkaan. Masentavaa todeta, että voimakkain vastustus tuli alan sisältä.

Vuosi 2009 sijoitusmarkkinoilla odottamattoman hyvä

Maailmantalouden vakaantuminen alkoi vuosi sitten. Tulevaisuuden odotukset paranivat asteittain ja valtioiden bruttokansantuotteet alkoivat elpyä. Osakepörsseissä nousu alkoi jo viime keväänä ja vuodesta 2009 tulikin sijoitusmarkkinoilla odottamattoman hyvä. Tulevaisuuteen liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta. Hyvä osoitus epävarmuudesta ja samalla globalisoitumisen vaikutuksista on Kreikan valtionvelan ja budjettiepätasapainon aiheuttama levottomuus osakemarkkinoilla. Toivottavasti EU:n jäsenmaiden toimet vakautusjärjestelmän luomiseksi ja Euroopan keskuspankin aktiivisuus palauttavat luottamuksen sekä euroon että koko unioniin. Varmaa on, että epävarmuus jatkuu.

Vuosi 2009 oli jälleen menestyksellinen eläkesäätiöille ja –kassoille. Mittarista riippumatta olemme menestyneet työeläkeyhtiöitä paremmin sekä viime vuonna että pidemmälläkin aikajänteellä.

Sijoitustoiminnan menestyksellinen hoitaminen on eläkelaitosten toiminnan kulmakivi. Pitkäjännitteinen työ kantaa aina hedelmää. Eläkesäätiöt ja -kassat ovat osoittaneet kykynsä sijoitustoiminnan hoitamiseen niin laskun kuin nousunkin aikoina.

Kassojen ja säätiöiden vakavaraisuus on kaiken aikaa ollut selkeästi yhtiöiden vastaavaa parempi vakuutusmaksujen ollessa samalla alemmat. Työeläkejärjestelmän varat ja siten myös riskinkantokyky olisivat noin 5–6 miljardia suuremmat jos eläkeyhtiöt olisivat hoitaneet varoja yhtä taidokkaasti ja tuottavasti kuin eläkesäätiöt ja -kassat.

Monien eläkesäätiöiden ja kassojen vakuutuskantoja siirrettiin viime vuoden lopulla työeläkevakuutusyhtiöihin. Tähän voidaan arvioida vaikuttaneen ilmeisesti ainakin virkamiestyöryhmän luonnos siirtyvän toimintapääoman muuttamisesta, poikkeuslain tuoma äkillinen lisäys työeläkelaitoksen vakavaraisuuteen sekä yritysten pääomatarve vaikeassa markkinatilanteessa. Taustalla olevat yritykset mainitsi-

hajautetun järjestelmän edut

vat itse siirtojen keskeisiksi syiksi oman säätiön/ kassan yritysjohdolta vaatima suuri aika, keskittyminen olennaiseen sekä vakuutusmaksun tasaisuus. Liikkeenjohto havaitsi nämä syyt 48 vuoden toiminnan jälkeen. Taitavat olla hämäläisiä.

Jäsenistössä tapahtuneiden muutosten jälkeenkin toimintapiirissämme on tämän vuoden lopussa edelleen noin 65 000 työntekijää ja lisäeläketurvan piirissä noin 41 000 henkilöä. Vastaavasti TyEL-eläketurva on noin 5 miljardia ja lisäeläketurva noin 5,4 miljardia.

Tarvitaanko ESY:ä?

Vuoden vaihteen purkupäätösten jälkeen kävimme ESY:n hallituksessa kriittistä keskustelua yhdistyksemme toiminnasta. Usean vuoden ajan meillä oli yhtenä keskeisenä tavoitteena saavuttaa tilanne, jossa yritys voisi aidosti valita ja vaihtaa eläkevakuuttamisen muotoa. Totesimme, että olimme tässä kovasti epäonnistuneet. Keskustelun ääripäänä oli kysymys: tarvitaanko ESY:ä?

Totesimme, että meillä on edelleenkin merkittävä jäsenkunta, joka tarvitsee yhteistä edunvalvontaa. Siinä tavoitteenamme on jäsentemme tasapuolinen kilpailuasema sekä lakisääteisen että vapaaehtoisen lisäeläketurvan osalta. Tänä vuonna keskeiset tavoitteemme ovat yhdistyksen toiminnan kehittäminen ja säätiöiden ja kassojen tasapuolisten toimintaedellytysten varmistaminen.

Työeläkejärjestelmän kestävyyden parantaminen on tärkeä asia niin työnantajien kuin työntekijöidenkin kannalta. Yksi vaihtoehtoinen työeläkejärjestelmän riskinkantokykyä parantava tapa olisi vahvistaa työeläkejärjestelmän hajautettua toimeenpanomallia ja parantaa sen toimintaedellytyksiä. Eläkesäätiöitä ja eläkekassoja tarvitaan työeläkejärjestelmässä sekä työeläkeyhtiöiden kirittäjänä, mutta myös työnantajalle yhtenä vaihtoehtona monipuolisen työeläketurvan järjestämisessä.

Eläkesäätiöyhdistyksen puheenjohtaja Heikki Halkilahti korosti kevätseminaarin avauspuheessaan, että on työeläkejärjestelmän kannalta tärkeätä, että eläkesäätiöt ja eläkekassat toimivat jatkossakin työeläkeyhtiöiden kirittäjinä ja ovat työnantajille aito vaihtoehto järjestää tehokasta ja monipuolista eläketurvaa.

Osaltamme toivomme, että EK:ssa havahduttaisiin lopulta huomaamaan hajautetun järjestelmän edut ja toimimaan sen eteen. Hajautettu järjestelmä on myös työnantajan etu.

Oiva Toikan lasiteos Eläketurvakeskuksen sisääntuloaulassa antaa hyvän, nousevan taustan toimitusjohtaja Jukka Rantalan positiiviselle näkemykselle Suomen eläkeratkaisuista.

Suomi edelleen Euroopan huippumaita eläkejärjestelyissä

Viimeisten ennusteiden mukaan joka kolmas Suomessa syntyvä tyttö elää yli 100-vuotiaaksi!

– Ennusteet on ennusteita, mutta jos katsomme sata vuotta taaksepäin, eliniän kehitys on kyllä ollut huima, joten ei se mikään mahdottomuus ole, toteaa Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja Jukka Rantala.

Jukka Rantalan vetämä työmarkkinajärjestöjen eläkeneuvotteluryhmä on pohtinut työiän pidentämistä ja julkisen talouden kestävyyttä väestön vanhentuessa. Nykyisessä poliittisessa tilanteessa ehdotuksia on ollut vaikea saada aikaan. EK:n lakiasiainjohtaja Lasse Laatunen onkin ehdottanut nykymuotoisen neuvotteluryhmän lakkauttamista. Neuvotteluryhmän tilalle tulisi laajemmassa kokoonpanossa toimiva ryhmä, jossa olisivat nykyisten tahojen lisäksi mukana mm. sosiaali- ja terveysministeriön, valtionvarainministeriön, julkisen sektorin ja yrittäjien edustajat.

– Uusi ryhmä olisi jo niin iso, että päätöksenteosta tulee taitolaji, Rantala myöntää.

– Se olisi ennen kaikkea koordinointi- ja apuväline. Lainsäädäntö tapahtuisi edelleen normaalimenettelyssä, jossa hallitus esittelee ehdotukset eduskunnalle.

Tähän asti työmarkkinajärjestöjen neuvottelut eläkekysymyksistä on lähtökohtaisesti käyty neuvotteryhmän puitteissa. Laatusen ehdotuksessa työmarkkinajärjestöjen keskinäiset neuvottelut käytäisiin vastedes vaihtelevin kokoonpanoin.

Eliniässä tapahtunut suuri muutos

Viimeisen sadan vuoden aikana suomalaisten oletettu elinikä on noussut huimasti. Lapsikuolleisuus on laskenut lähes nollaan ja keski-ikäisten sairauksiin, niiden hoitoon ja ehkäisyyn on pureuduttu tehokkaasti.

– Lasten ja keski-ikäisten kuolevuus on jo nyt niin alhainen, että näillä ikäalueilla eliniän pitenemistä ei enää voi paljon tapahtua, yleistä terveydentilaa sen sijaan voidaan edelleen parantaa. Kuolleisuuden alentuminen on siirtynyt ja siirtymässä vanhempiin ikäluokkiin, joten odotettavissa on eliniän edelleen pitenemistä, Rantala muistuttaa.

Luonnollista olisi, että eliniän ja työkyvyn parantuessa myös eläkkeelle siirryttäisiin muutamaa vuotta nykyistä myöhemmin ja työurat pitenisivät. Silti eläkkeellä oloaikakin pitenisi.

Rantala on myös huolissaan Suomessa olevasta suuresta työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrästä. Siihen pitäisi saada nopeasti tehokkaat lääkkeet.

Hallituksen ja järjestöjen tavoitteena on nostaa eläkkeellesiirtymisikää kolmella vuodella. Jotta nyt työiässä oleva sukupolvi saisi riittävät eläkkeet, työssä on viihdyttävä pidempään.

Tarvitaan useita toimenpiteitä

Elinaikakerroin sopeuttaa eläketason pitenevään elinaikaan. Se vähentää tehokkaasti eliniän pitenemisen vaikutusta eläkejärjestelmän rahoitustasapainoon. Selvää kuitenkin on, että jos työura ei pitene, eläkkeen taso jää matalaksi. Työurien pidentyminen on siis eläketason kannalta ensiarvoisen tärkeä asia. Tarvittavien toimenpiteiden laajuuden määrää se, kuinka kunnianhimoinen pidentämistavoite otetaan. Hallituksen ja järjestöjen kolmen vuoden nousutavoite vuoteen 2025 mennessä on erittäin kunnianhimoinen. Sen saavuttamiseksi tarvitaan kaikkia mahdollisia toimenpiteitä eikä yhtään käyttökelpoista keinoa ole varaa rajata pois, sanoo Rantala. Virallisesta vanhuuseläkkeen alaikärajasta on hänen mielestään nyt turhaan tullut elämää suurempi kysymys.

Vaikka työurat pitenevät, maksukorotustarve ei poistu. Syynä on väestörakenteen muutos eli ikäluokkien kokoerot. Ennen 1960-luvun puoliväliä syntyneet ikäluokat ovat selvästi suurempia kuin sen jälkeen syntyneet. Tärkeää on myös, millaiset tuotot eläkerahastoille saadaan. Työeläkemaksun korotukset on nyt sovittu vuoteen 2014, mutta ne eivät Rantalan mukaan vielä riitä.

Työikäisten määrä samalla tasolla

Tilastokeskuksen ennusteet Suomen väkiluvusta ja työikäisten määrästä perustuvat syntyvyyteen, kuolleisuuteen ja siirtolaisuuteen. Siirtolaisia Suomi ottaa nykyisin vastaan noin 15.000 vuodessa ja Tilastokeskuksen ennusteessa määrä on pidetty jatkossakin samansuuruisena. Ennusteen mukaan Suomessa olisi vuonna 2040 yli kuusi miljoonaa ihmistä. Työikäisten määrä ei poikkeaisi silloinkaan olennaisesti nykyisestä. Eläkemenojen peruslaskelmassa se jakautuu eri sektoreille nykyisessä suhteessa. Bkt:n kasvu tulee olemaan vajaa kaksi prosenttia. Jos sen halutaan kasvavan, tarvitaan lisää työvoimaa tai oletettua nopeampaa tuottavuuden kasvua.

Suomi Euroopan kärkimaita eläkejärjestelyissä

Rantalan mukaan Suomi on edelleen verrattuna muuhun Euroopaan etuoikeutetussa asemassa eläkejärjestelyjen suhteen.

– Meillä on moderni malli ja erinomaiset eläkejärjestelyt. Olemme menneet samalla mallilla noin 50 vuotta ja pidän sitä erittäin hyvänä. Hänen mukaansa monissa maissa eläkejärjestelmät ovat suurissa vaikeuksissa. Harvassa maassa ollaan työssä todella vanhuuseläkeikään asti ja vanhassa Euroopassa tämä on suuri ongelma. Suomessa kolmikannan mukana olo on osoittanut vahvuutensa.

Jukka Rantala toimii ETK:n toimitusjohtajana ja työmarkkinajärjestöjen eläkeneuvotteluryhmän puheenjohtajana. Onko tässä ristiriitaa?

– ETK on asiantuntijaorganisaatio ja näen itseni puolueettomana asiantuntijana. En ole puheenjohtajana ETK:n toimitusjohtajan roolissa, vaan asiantuntijana.

– Neuvotteluryhmän lisäksi yksi hallituksen ja järjestöjen kuudesta yhteisestä työryhmästä, ns. työuraryhmä kartoittaa keinoja työiän pidentämiseen ja eläketason säilyttämiseen. Odotamme, että saamme aikaan erilaisia vaihtoehtoja, jotka ovat viimeistään seuraavalla hallituskaudella käytössä, Rantala summaa.

Valta vaihtui OP-Eläkekassassa ja -säätiössä:

Teksti ja kuva: Kirsti Tonttila

Erkko Ryynänen näkee suurimpana uhkana kentän harvenemisen

OP-Eläkekassassa ja –säätiössä tapahtui vuoden vaihteessa hieman yllättävä myllerrys. Pitkäaikainen toimitusjohtaja Pekka Korhonen siirtyi NV-kiinteistösijoitus Oy:n toimitusjohtajaksi ja uusi johtaja valittiin huhtikuussa. Valinta oli helppo, sillä Erkko Ryynänen oli jo 10 vuotta seurannut eri tehtävissä toimintaa läheltä.

Erkko Ryynänen (38) on koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri ja toiminut lähes koko työuransa OP-Pohjola –ryhmässä vakuutusyhteisöjen sijoitusorganisaatiossa.

– Tausta oli siis hyvä, olin seurannut läheltä Pekka Korhosen toimintaa, ja tiesin siis mihin menin. Hakumenettely oli normaali ja sen keston ajan kassaa ja säätiötä johti vt:nä Elisa Rauhamaa.

– Luulen ymmärtäväni, mistä tässä on kysymys ja uskon, että kymmenen vuoden kokemuksen jälkeen tiedän, mistä vastaukset löytyvät. Olen tietoinen problematiikasta ja tehtävään oli helppo tulla, koska ehdimme "kuivaharjoitella" jo alkuvuoden, Ryynänen kiteyttää.

Organisaatio tiivistyi yhdeksään henkilöön. Ryynäsen varahenkilönä Elisa Rauhamaa vastaa eläkehallinnosta ja toimii hallituksen sihteerinä. Maria Väisälän tehtäviin johdon assistenttinä kuuluu mm viestintä ja yhteydenpito OP- liittoihin. Eläkeasiat käsitellään kuuden oman eläkekäsittelijän ryhmässä, muut palvelut ostetaan OP-Pohjola –ryhmän sisäisiltä palveluntuottajilta ja Porastolta.

– Toimimme nyt rajallisella määrällä oikeita ihmisiä!

OP-Eläkekassan ja –säätiön sijoitettava omaisuus on noin 1 400 miljoonaa euroa, joka jakautuu kutakuinkin tasaisesti joukkolainoihin, listattuihin osakkeisiin ja kiinteistöihin.

Eläkkeensaajia kassalla ja säätiöllä on yhteensä 6115. Lakisääteisten eläkkeiden menot olivat viime vuonna 85,5 miljoonaa euroa.

Kentän kuohunta tuo lisäpaineita

– Viime syksynä huomasimme, että säätiö- ja kassakentässä kävi kato, kun osin poikkeuslailla luotua toimintapääomaa pystyttiin tulouttamaan yritykseen purkamisen yhteydessä. Maan hallituksessa oli halua puuttua epäkohtaan, asia ei vastustuksen vuoksi edennyt.

OP-Eläkekekassan hallitus katsoi myös tärkeäksi selvittää, mistä on kysymys. Yksiselitteinen johtopäätös oli, että jatkamme samalla säätiö- ja kassamallilla.

– Katsomme, että pitkäjänteisyys, yhteiskuntavastuu ja yrityskulttuurimmekin painavat jo vaakakupissa paljon.

Säätiön ja kassan SWOT-analyysissä todettiin mm. että vahvuuksinamme ovat merkittävät ja pitkäaikaiset kustannussäästöt ja se, että kaikki työnantajat ovat samassa asemassa. Sijoitustoiminnan riskit eivät merkittävästi eroa eläkekassa- ja työeläkevakuutusyhtiö –vaihtoehdon välillä. Ainoa ero tulee lisämaksuvelvoitteesta konkurssitilanteessa, minkä todennäköisyys TyEL järjestelmässä on äärimmäisen pieni kuten vuosi 2008 poikkeuslakijärjestelyineen osoittaa. OP-Pohjola -ryhmän näkökulmasta sijoitustoiminta onkin enemmän mahdollisuus kuin uhka, koska se voi omien eläkelaitosten osalta yhdistää Pohjola Varainhoidon laajat resurssit ja kokonsa puolesta joustavan taseen. Tärkeä vahvuus on myös se, että oma kassa ja säätiö ovat osa ryhmän henkilöstöpolitiikkaa ja ne tarjoavat vakuutetuille että vakuuttajalle kattavan ja osaavan asiakaspalvelun. Heikkouksina todettiin mm. toiminnan sitovan johdon aikaa ja uhkina lainsäädännön muuttumisen vielä nykyistäkin syrjivämmäksi.

Yhtiövaihtoehdossa todettiin heikkoutena muun muassa ryhmän jäsenten eriarvoinen kohtelu.

Analyysissä pohdittiin myös syitä, jotka ovat johtaneet suurienkin kassojen ja säätiöiden purkuun. Yritykset itse ovat perustelleet purkuja pääasiassa keskittymisellä ydinliiketoimintaan. Toisaalta julkisuudessa on puhuttu paljon myös houkutuksesta käyttää hyväksi siirtyvän toimintapääoman lainsäädännössä olevaa porsaanreikää.

– Meillä ei ole tarkoitus joka vuosi pohtia tätä asiaa, joten nyt on työrauha ja säätiö/kassavaihtoehto on meille paras ratkaisu, summaa Ryynänen.

– Suurimpana uhkana näen rivien harvenemisen edelleen ja sen mukana palvelujen rapautumisen. Tilanne on vielä hyvä, mutta pitkään jatkuessaan nykyinen meno on vakava uhka ja olen vilpittömästi huolissani. Asian korjaaminen ei ole niinkään poliitikoista kiinni, vaan myös alan itsensä olisi sisällään mietittävä, mitä on tapahtunut, miltä se näyttää ja onko kaikki ollut sen arvoista, Erkko Ryynänen tilittää.

Työeläkejärjestelmän etu ei voi olla se, että vaihtoehtoinen, aidosti kilpailullinen ja työnantajille kustannustehokas vakuutusmuoto kitketään pois ylläpitämällä sitä syrjivää lainasäädäntöä.

Teksti: Kirsti Tonttila

Jones Lang LaSallen Tapani Piri:

Hyvillä kiinteistöillä pitkä jono ostajia

Jones Lang LaSallen Suomen toimitusjohtaja Tapani Piri uskoo kiinteistön olevan hyvä sijoituskohde, jos sijainti, vuokralaiset ja kunto ovat kunnossa.

– Mitä sanoisit kiinteistöstä, jossa on haluttu sijainti, varmat vuokralaiset ja kuudesta kahdeksaan prosenttia inflaatiosuojattua tuottoa useille vuosille sovittuna?

– Ostan! Mutta olen pitkän jonon päässä.

Jones Lang LaSalle on yksi maailman suuria, globaaleja kiinteistövälitysyrityksiä, jolla on toimistot 60:ssa maassa ja jossa työskentelee 36.000 konsulttia. Yritys on listattu New Yorkin pörssissä, sen pääkonttori on Chicagossa ja alueelliset pääkonttorit Lontoossa ja Singaporessa. Se keskittyy suurten kiinteistökokonaisuuksien ja toimitilojen kauppaan, vuokraukseen, hallintoon ja arviointiin. Yksittäisten asuntojen myynti ja vuokraus eivät kuulu yrityksen toimialaan. Se on ainoa kiinteistöalan asiantuntijapalveluyritys, joka on nimetty Fortune-lehden ”100 parasta yritystä työskennellä” ja Forbes-lehden ”400 parasta suurta yritystä”-listoille.

– Olemme osto- ja myyntiliike, Tapani Piri nauraa.

Tunnemme alan läpikotaisin. Suomessa palvelut kattavat kaupankäynnin, arvioinnin, vuokrauksen, retail-palvelut sekä käyttäjäyritysten ratkaisut.

– Kiinteistöt ovat kansantalouden jatke. Ne tulevat aina hieman jälkijunassa. Bruttokansantuote ja kulutus ovat alalle kriittisiä indikaattoreita. Kiinteistöllä ei ole arvoa, jos sillä ei ole käyttäjää. Huonoja kiinteistöjä huonoilla paikoilla ei nyt osta kukaan – tai jos ostaa, ne jäävät tyhjiksi. Hyvät kiinteistöt hyvillä paikoilla viedään käsistä ja niihin on aina myös hyviä vuokralaisia, kiteyttää Piri.

Kiinteistösijoitusvolyymit Euroopassa

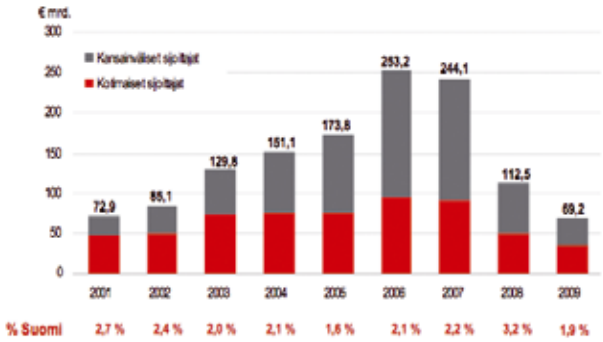

Tälle vuodelle ennustetaan noin 20 prosentin kasvua –> palataan vuoden 2002 lukemiin.

Kiinteistösijoittaminen Euroopassa seurailee taantumien ja korkeasuhdanteiden syklejä. Parhaat vuodet kiinteistömarkkinoilla olivat 2006-2007 ja nyt ollaan hitaasti toipumassa viime vuosien taloustaantumasta. Tälle vuodelle ennustetaan jo noin 20 prosentin kasvua ja siten palaamista vuoden 2002 tasolle.

Kiinteistösijoitusvolyymit kvartaaleittain

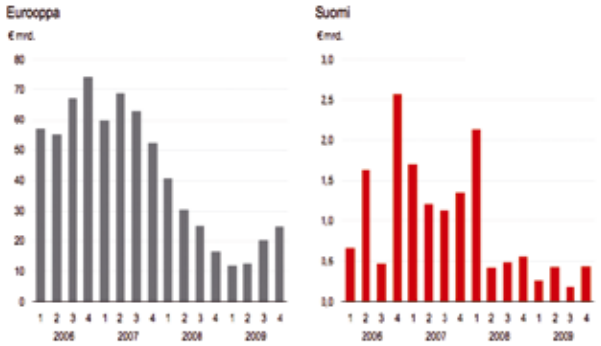

Suomen markkina jälkisyklinen.

Suomi kulkee Eurooppaan verrattuna hieman jälkijunassa. Vuodet 2006–2007 olivat huippuvuosia. Rahaa suorastaan tyrkytettiin, rakentaminen oli huipussaan – ja sitten hanat menivät kiinni. Vuoden 2007 USA:n pankkien romahdusta ei meillä heti uskottu, vaan vuoden 2008 alussa kiinteistösijoittamisessa näkyy vielä huippu – kunnes tajuttiin että kyseessä on globaali taantuma. Suomessa kiinteistösijoittamisen volyymit ovat niin pienet, että yksikin iso kauppa – esim. yksi suuri kauppakeskuskauppa, aiheuttaa aaltoliikkeen pylväikössä. Suomi kulkee tasatahtia niin Brysselin, Amsterdamin kuin Tukholmankin kanssa. Tuottovaatimukset ovat yhdenmukaiset, kaupankäynti on vakiintunut eikä markkinoilla ole villiä melskettä.

–Huippuhintoja saadaan nyt Lontoon West-Endissä tai jos etsii järjettömiä voittoja suurella riskillä, niin tervemenoa Novosibirskiin, Piri hehkuttaa.

Jatkuu seuraavalle sivulle

Toimitusjohtaja Tapani Piri.

Vuokrat muuttavat kiinteistöjen arvoja

Toistaiseksi vuokrissa on paljon heiluntaa ja tällä hetkellä ne pitävät kiinteistöjen arvoja alhaalla. Piri näkee kuitenkin liiketiloissa ja toimistoissa positiivista ennustetta. – Katsotaan, mitä Lontoossa tapahtuu – ja yleensä Suomi tulee sitten noin 6 kuukautta perässä!

Taantuman myötä on pääkaupunkiseudulla nyt 12 prosenttia toimistotiloista tyhjänä, se on miljoona neliömetriä! Vajaakäyttö on osittain rakenteellista: ongelmallisia ovat 1960–1980-lukujen betonibunkkerit, joita rakennettiin reuna-alueille. Keskustan kiinteistöt ja modernit toimistotalot vetävät käyttäjiä puoleensa huomattavasti paremmin.

Tapani Piri katsoo nyt luottavaisena eteenpäin. Markkinat ovat toipumassa ja sijoitusvolyymit kasvussa. Parhaiden kohteiden tuottovaatimukset ovat laskussa ja sijoittajien kirjo monipuolistumassa. Ja kiinteistöt kiinnostavat allokaationa osakkeiden ja rahamarkkinoiden ollessa joko erittäin riskipitoisia tai vähätuottoisia.

– Epävarmuustekijöitä on edelleen riittävästi, Piri muistuttaa.

– Vuokramarkkinat ovat vielä heikot, joissain rahastoissa on pääomakatoa ja rahoitusmarkkinoiden riskit näkyvät hermostuneisuutena kiinteistöalalla. Valitsemalla oikeita ja turvallisia kohteita voi valtaosaa näistä riskeistä kuitenkin rajata. Kiinteistösijoittajalle Suomi on vakaa ja kiinnostava, mutta epälikvidi alue, Tapani Piri summaa.

Teksti: Kirsti Tonttila

eQ:n sijoitustoimen johtaja Hannu Angervuo:

Poliitikot kaksi kierrosta jäljessä

Sijoitusjohtaja Hannu Angervuolla on pitkä näkemys sijoituskentästä ja talouden Linnanmäestä. Angervuo patistaa poliitikkoja suunnitelmallisempaan ja asiantuntevampaan päätöksentekoon.

– Miksi aina paniikissa viimeisenä yönä tehdään toimenpiteet ja Brysselissä on harva se viikko hätäkokous? Aina ollaan varmoja, että markkinat kaatuvat, mutta se ei pidä paikkaansa. Ne vaan heiluvat, Angervuo muistuttaa.

Hannu Angervuo on saanut viime päivien aikana monta kysymystä Unkarin taloudesta. Sijoittajat ihmettelevät nyt Kreikan lisäksi, kaataako Unkari vuorostaan Euroopan talouden.

eQ-pankki on kokenut suuria myllerryksiä viime vuosina. Pari vuotta sitten sen ostivat islantilaiset ja kun kupla puhkesi, omistus siirtyi Ruotsiin. Ruotsiin jäi pankkitoiminta ja Nordnet eQ-välittäjätoiminta, kun Ehrnrothien perhe osti takaisin Suomeen eQ-varainhoidon ja –rahastotoiminnan.

Hannu Angervuo uskoo pitkän aikavälin ennustuksiin ja osakemarkkinoiden käyttäytymiseen tietyn kaavan mukaan. Tasaisin väliajoin on ollut syviä sukelluksia ja joka toinen sukellus on ollut hillitympi.

– Kuvittelin, että nyt markkinat laskevat 35 prosenttia, mutta ne laskivatkin 64 prosenttia. Vuonna 1992 vastaava pudotus oli peräti 72 prosenttia ja silloin islannit olivat todella lähellä Suomessa. Koko Suomi oli kaatumassa!

Angervuo on sitä mieltä, että jälkiviisaana voi sanoa, ettei USA:n olisi kannattanut antaa Lehmannin kaatua. Pankin pystyssä pitäminen olisi tehnyt laskusta hallitumman.

pörssin nousut ja laskut 1964 – 2010

OMX Helsinki Cap –kuukausi-indeksi*

AIKA	NOUSU	LASKU	KESTO
IV/1964 - 1967/IX		-31 %	42 kk
X/1967 - 1973/X	468 %		73 kk
XI/1973 - 1977/XI		-51 %	49 kk
XII/1977 - 1984/IV	308 %		77 kk
V/1984 - 1985/VII		-24 %	15 kk
VIII/1985 - 1989/IV	286 %		45 kk
V/1989 - 1992/IX		-72 %	41 kk
X/1992 - 1994/II	227 %		17 kk
III/1994 - 1996/I		-22 %	23 kk
II/1996 - 2000/III	271 %		50 kk
IV/2000 - 2003/III		-59 %	36 kk
IV/2003 - 2007/X	174 %		55 kk
XI/2007 - 2009/III		-60 %	17Kk
IV/2009 -	60 %		13 kk

* Unitas-indeksi vuosina 1964 – 1989

Angervuon mukaan kahta peräkkäistä suurta laskua on nyt seuraamassa hidas nousu.

–Kaikki kyttäävät selvästi toisiaan ja ollaan odottavalla kannalla. En ymmärrä sitä, että kun naiset osaavat hyödyntää alennusmyyntejä ja tietävät, mistä ja milloin saa ostaa laatutavaraa halvalla, osakemarkkinoilla tätä ei ymmärretä. Nyt kannattaa ostaa ja jos ei ole pakko, ei kannata hätääntyä ja myydä halvalla, silloin kun kurssit romahtavat.

Pörssi käyttäytyy Angervuon mukaan loogisesti seitsemän vuoden sykleissä. Huippu oli vuonna 2007 ja seuraava huippu todennäköisesti 2014–2016. Koska sitten pitää ostaa?

– Osta silloin, kun pörssi on laskenut 1/3, sanoo Angervuo. Osakekursseissa on tiedossa aaltoliikettä.

– Vaikka Linnanmäki suljetaan talveksi, meillä on Linnanmäkeä ja vuoristorataa koko vuoden!

Angervuo neuvoo ostamaan ”mummo-osakkeita”.

Pitää olla pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen ja sijoittaa yrityksiin, jotka ovat vakaalla pohjalla, jakavat osinkoa, ja joilla ei ole velkaa.

– Nyt yritysjohto oli hereillä, joten kiittäkää sitä, Angervuo muistuttaa. Viimeisen 20 vuoden aikana päälistalta on mennyt vain kaksi yritystä nurin. Nyt yritykset ovat hyvässä kunnossa ja osattiin reagoida nopeasti talouden taantumaan.

Viennin putoaminen 72 prosenttia ja Venäjän kaupan kaatuminen näkyvät pitkään.

– Joku sammutti valot koko maailmasta, Angervuo vitsailee.

Talous on kuitenkin hiljaa elpymässä ja työttömyys ei ole ollenkaan niin paha kuin 90-luvun alussa. Silloin pörssiyhtiöt tekivät neljä vuotta tappiota. Nyt ne eivät olleet miinuksella edes vuosineljännestä! Osinkoina jaettiin jopa 72 prosenttia viime vuoden tuloksesta ulos. Yrityksillä ei ole nyt rahoitustarpeita.

Poliitikot vaihdettava asiantuntijoihin?

Angervuo ryöpyttää poliitikkoja.

– Olisikin harkittava, pitäisikö poliitikoilla olla käytettävissään enemmän talouselämänasiantuntijoita! Kun verotulot romahtavat velka siirtyy valtiolle. Työttömyys kasvaa ja valtio velkaantuu.

– Ja poliitikot yllättyvät aina! Poliitikot toteavat vakavana, että rahat on nyt loppu tai kertovat uusista pelastusoperiaatioista Brysselistä, Angervuo maalailee.

90-luvulla valtion obligaatioita myytiin jopa 18 prosentin tuotolla. Nyt tuotto on kolme prosenttia.

USA:ssa pistettiin liikkeelle 2000 miljardilla dollarilla valtion obligaatioita. Törkein esimerkki valtion velkaantumisesta ja pelastustoimista on Angervuon mukaan Zimbabwe, jossa painettiin niin paljon rahaa, että paperi loppui – ja ajokortitkin ovat nyt peltipalasilla.

Angervuo ei pidä ollenkaan pahana euron heilahtelua Kreikan syöksyn seurauksena. Kreikkaa seuraa varmasti muitakin Euroopan maita.

– Euron arvo asettuu oikealle tasolle ja vienti saadaan taas vetämään.

Aikaisemmin korot ovat olleet laskukautena ylhäällä ja nousukautena alhaalla. Ongelmat on sitten hoidettu devalvaatiolla. Nyt on päinvastoin. Euribor pysyttelee 1,2 prosentin tienoilla.

Hannu Angervuo ei usko finanssikriisiin.

– Nyt on mediaseksikästä maalailla kauhukuvia, mut-

Jatkuu seuraavalle sivulle

ta finanssikriisi ei ole todennäköinen, joskin se voi aina olla mahdollinen.

Angervuon mielestä maailmanloppukin on viikkoa lähempänä kuin finanssikriisi.

– Nyt reagoidaan herkästi ja suurellakin suulla sanotaan asioita, joita ei ole hauskaa kuulla. Angervuon mielestä eri tahoilla ollaan helposti nyt julkisuushakuisia. Tietotulva hyppää silmille ja sijoittajat reagoivat helposti.

– Miksei sijoitustuotteissakin ole riskiluokitusta? Pääkallo ja vain yksi sääriluu tuottaa ja kaksi sääriluuta erittäin riskialtista! Angervuo maalailee.

– Pörssin pitää nousta vielä 63 prosenttia plus osinkotuotot, jotta päästään vuoden 2007 tasolle. Jos ei koskaan tule talousnousua, syödään sitten hernekeittoa ja nötköttiä!

Angervuo myöntää, että tuotteet ovat tulleet vaikeiksi ja läpinäkymättömiksi.

– Mutta ei raha ole loppumassa. Ei maailma miksikään muutu. Laskua seuraa aina nousu. Jos nyt ei uskalla ostaa, täytyy sitten odottaa, että osakkeet tulevat jälleen 50 prosenttia alas, Angervuo neuvoo.

Salkku kannattaa kuitenkin hajauttaa ja on tärkeää muistaa koska pitää ostaa. Nyrkkisääntönä Angervuo antaa, että ostot pitää lopettaa, kun pörssi on noussut 100 prosenttia. Ja, kun markkinat ovat tulleet alas 50 prosenttia, on aika ostaa. Tuntuu yksinkertaiselta!

Teksti: Kirsti Tonttila

Yrittäjien pääekonomisti Timo Lindholm:

Korot eivät nouse ainakaan vuoteen

– Aallonpohjasta nouseminen pitkittyy ja pitkittyy, ennustaa Yrittäjien Timo Lindholm.

– Olosuhteisiin nähden Suomi ja Suomen yrittäjät voivat hyvin. Murhe ja monttu on kestetty paremmin kuin pelättiin. Kreikan ja ehkä lähitulevaisuudessa muidenkin EU-maiden sotkut horjuttavat vielä Euroopan taloutta ja lisäävät investointivarovaisuutta. Korot pysyvät alhaalla ainakin vuoden. Näin ennustaa Timo Lindholm.

Kotimaa on siis Yrittäjien keskusjärjestön pääekonomistin mielestä toipunut hyvin. Vienti ei kuitenkaan vielä vedä ja Venäjän talous on vahvasti riippuvainen öljy- ja kaasuhinnoista, joita heiluttaa myös epävarma Eurooppa. Perusasiat ovat siis toistaiseksi myös Venäjän viennissä ennallaan.

– Pankit ovat varpaillaan. Hyvät yritykset saavat lainaa ja kohtuulliseen hintaan. Toisaalta hyvin menestyvien yritysten rivit ovat talouskriisin aikana harvenneet ja useiden yritysten luokitukset ovat pudonneet. Huonossa jamassa olevien yritysten on vaikea saada rahoitusta, vaikka siihen olisi nyt kova tarve. Pankeissa perustiukkuus on vallalla ja alaa mietityttää kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden kehitys ja säätelyn tiukentaminen. Rajoittavia tekijöitä on nyt paljon, summaa Lindholm.

EKP:n ohjauskorko pysyy nyt luultua pidempään yhdessä prosentissa. Kreikan talouden katastrofi tulee heijastumaan koko Euroopan käyttäytymiseen vielä pitkään. Ohjauskoroissa ei ole pelivaraa. Sijoittajien puolella riskitön korkotuotto on mitätön ja tilanne näyttää jatkuvan vielä pitkään samanlaisena.

Lindholm ennustaa korkojen lähtevän nousuun vasta vuonna 2011. Vaikka Suomen kohdalla tilanne näyttää kohtuullisen hyvältä, ongelmat jatkuvat vielä pitkälle eteenpäin.

Työryhmät jättivät ehdotukset:

Vakavaraisuuslain voimassaoloa jatketaan vuoden 2012 loppuun

Eläkesäätiöyhdistyksen kevätseminaarissa puhunut VAKAtausta-ryhmän puheenjohtaja, Apteekkien Eläkekassan toimitusjohtaja Kari Joutsa antoi selvän viestin vakavaraisuusuudistuksen tarpeista. Virallisten työryhmien raportit luovutettiin ministeri Liisa Hyssälälle huhtikuun lopussa.

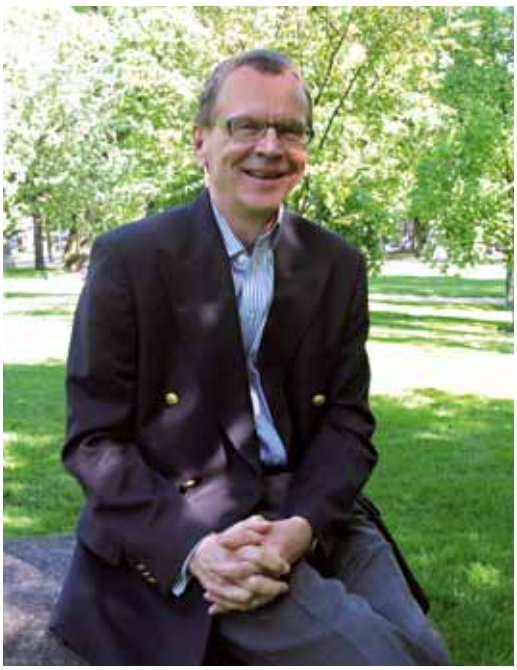

Apteekkien Eläkekassan toimitusjohtaja Kari Joutsa toimi VAKAtausta-ryhmän puheenjohtajana.

Vakavaraisuusuudistusta oli valmistelemassa laaja-alainen työryhmä, jonka tehtävänä oli arvioida sijoitusmarkkinoilla tapahtuneita muutoksia ja asiantuntijaryhmän ehdotuksia. Asiantuntijatyöryhmän tehtävänä oli selvittää työeläkelaitosten vakavaraisuusmekanismin ja vastuuvelan kattamista koskevan sääntelyn muutostarpeet, arvioida määräaikaisen lainsäädännön vaikutuksia ja sen päättymisen seurauksia ja selvittää työeläkelaitosten sijoittamisen valvontakäytäntöjen kehittämistarpeita. Lisäksi perustettiin VAKAtausta-ryhmä, jonka tehtävänä oli muodostaa TELAn kanta asiantuntijatyöryhmän työssä esiin tuleviin asioihin ja valmistella erikseen sovittuja asiakokonaisuuksia. Työn kuluessa asetettiin useita alaryhmiä ja myös FIVA teki keskustelualoitteita. Näitä käsiteltiin erillisissä työryhmissä. Valmisteluun osallistui kaikkiaan noin sata henkilöä.

Korkojen nousu vakavaraisuuden uhkana

Kari Joutsa havainnollisti korkojen nousun vaikutusta laitoksen vakavaraisuuteen esimerkkilaskelmalla, jossa tarkastellaan pelkästään korkomuutoksen vaikutusta (taulukko 1) ja vastaavaa korkokehitystä huomioituna myös muun omaisuuden tuotto (taulukko 2). Esimerkissä korko nousee kolmesta prosentista 5,5 prosenttiin ajalla 2010–2014.

Hän totesi, että esitetty korkoskenaario on realistinen ja kohtuullisen maltillinen, jolle löytyy useita perusteita historian kehityksestä. Esitetty korkokehitys heikentäisi eläkejärjestelmän vakavaraisuutta huomattavasti. Näin työryhmät päätyivät ehdottamaan väliaikaisen vakavaraisuuslain voimassaoloa vuoden 2012 loppuun. Muutoin kasvaisi riski, että työeläkevakuuttajien sijoitusallokaatioita jouduttaisiin muuttamaan riskipitoisia sijoituksia vähentämällä. Samalla heikennettäisiin mahdollisuuksia saavuttaa asetetut tuottotavoitteet.

Ensimmäiset parannukset eduskunnalle jo tänä syksynä

Työryhmät päätyivät ehdottamaan parannuksia vakavaraisuussäätelyyn, kateasioihin, riskinottokykyyn ja valvontakäytäntöjen kehittämiseen. Uudistukset ehdotettiin toteutettavaksi kolmessa vaiheessa. Nopeimmat menisivät eduskunnan käsittelyyn jo tämän vuoden syksyllä ja tulisivat voimaan vuoden 2011 aikana. Lisäselvityksiä vaativat muutokset, jotka tulisi saada voimaan ennen vakavaraisuuslain voimassaolon päättymistä, tulisivat voimaan vuoden 2013 alussa. Kolmannen vaiheen pitkän aikavälin vakavaraisuusmekanismin ja katesäännöstön uudistukset voisivat tulla voimaan vuonna 2014.

Työryhmät päätyivät neljään pääehdotukseen. Ne ehdottivat, että vakavaraisuuden raportointi tehtäisiin yksinomaan todellisen riskin mukaan, jolloin oikeudellisen muotoon perustuva tarkastelu jäisi kokonaan pois. Täsmennyksiä tarvitaan myös osaketuottosidonnaisen vastuuvelan osuuden sääntelyyn, lyhytaikaisten joukkovelkakirjalainojen ja joukkovelkakirjojen luokitteluun sekä vakavaraisuusluokittelun parametreihin. Lisäksi sijoitusten luokittelukäytäntö olisi yhdenmukaistettava.

Pitkällä aikavälillä vakavaraisuusmekanismia olisi uudistettava siten, että siinä otettaisiin huomioon työeläkejärjestelmän erityispiirteet sekä työeläkevakuutuslaitoksen sijoitustoiminnan riskit ja vakuutusriskit.

Jatkuu seuraavalle sivulle

Korkojen nousun vaikutus vakavaraisuuteen? Esimerkkilaskelma:

- Vakavaraisuusaste alussa 22 %.
- Korkosalkun duraatio 5; allokaatio: joukkovelkakirjat 50 %, osakkeet 30 %, käteinen 5 % ja kiinteistöt 15 %.
- Korkojen kehitys (2 tarkastelua):
  1) tarkastellaan puhtaasti kokomuutoksen vaikutusta, muiden omaisuusluokkien tuotto on 0 %,
  2) Sama korkokehitys, mutta muiden omaisuusluokkien tuotto: käteinen 2 %, osakkeet 6 % ja kiinteistöt 5 %.

Korot:

Vuosi:	2010	2011	2012	2013	2012
Korkotaso:	3,0 %	4,0%	5,0%	5,5%	5,5%

Taulukko 1:

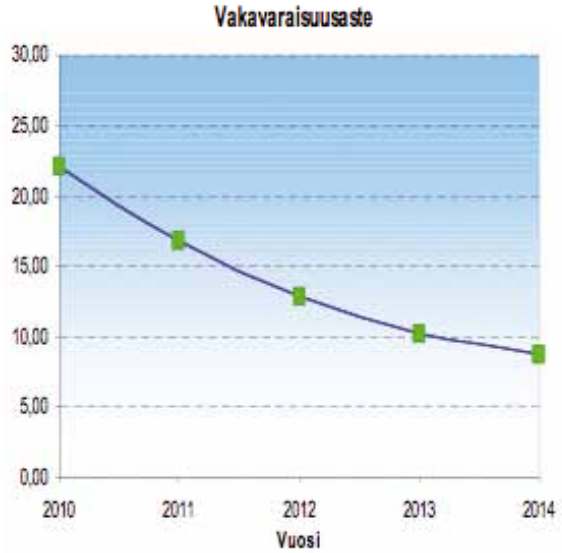

Vakavaraisuus laskee 22 prosentin tasolta neljän vuoden kuluessa noin 9 prosentin tasolle.

Taulukko 2:

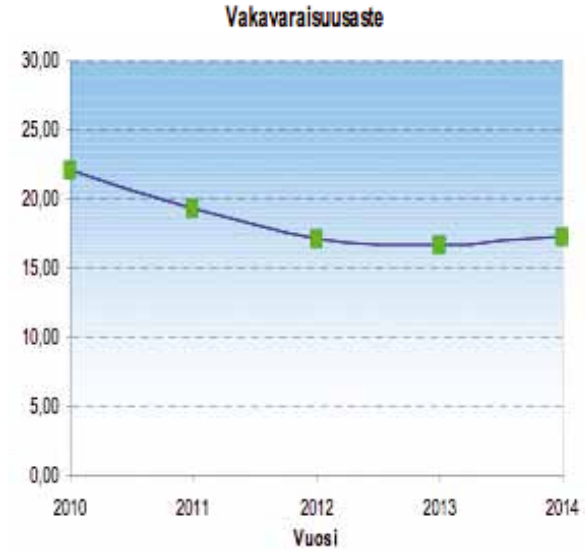

Vakavaraisuus vakiintuu neljän vuoden kuluessa noin 17 prosentin tasolle – vaikutus on siis edelleen huomattava!

Toisena ehdotuksena on joustavampi katesäännöstö ja pidemmän päälle siitä luopuminen. Vastuut tulee kattaa ja lisäksi katesäännöksissä rajoitetaan riskikeskittymiä. Tulevaisuudessa katesäännöstö voitaisiin yhdistää vakavaraisuussäännöstöön. Ensimmäisessä vaiheessa ehdotetaan pieniä, teknisiä uudistuksia.

Riskinkantokyvyn parantamiseen finanssimarkkinoiden poikkeusoloissa työryhmät ehdottivat, että vakuutus- ja sijoitusriskeihin varaudutaan kahdella puskurilla: tasoitusvastuulla ja toimintapääomalla. Niiden käyttöä voitaisiin tehostaa yhdistämälle ne ja muodostamalla uusi puskuri, vakavaraisuuspääoma. Vakaviin markkinahäiriötilanteisiin olisi varauduttava määrittelemällä laissa ne menettelyt, jotka otettaisiin käyttöön finanssimarkkinoiden poikkeustilanteissa. Riskinkantokykyä voitaisiin ensimmäisessä vaiheessa hieman parantaa eläkevastuiden täydennyskertoimen määrittämisellä neljännesvuosittain, jolloin se huomioisi paremmin sijoitusmarkkinoiden vaihtelun. Myös siirtyvä toimintapääoma voitaisiin määritellä neljännesvuosittain.

Ylikate A-osastolta lisävakuutusvastuuseen

Työryhmät ehdottivat lisäksi muutamia yksityiskohtia. Ensimmäinen niistä oli, että lakiin lisättäisi säännös, että eläkesäätiöt ja kassat voisivat siirtää ylikatteen A-osastolta lisävakuutusvastuuseen.

Samoin ehdotettiin, että ulkopuolisen luottolaitoksen myöntämä takaus voidaan lukea jatkossakin osaksi eläkesäätiön tai -kassan toimintapääomaa. Selvitettävä olisi myös, olisiko lisämaksuvelvollisuus mahdollista huomioida osana eläkekassojen ja -säätiöiden toimintapääomaa. Nämä ovat erityisen tärkeitä säätiö- ja kassajärjestelmälle, sillä edellä todettu tasoitusvastuun lukeminen vakavaraisuuspääomaan parantaisi toteutuessaan merkittävästi yhtiöiden kilpailuasemaa. Yhtiöiden tasoitusvastuu on keskimäärin yli viisi prosenttia, kassojen noin kolme prosenttia ja säätiöillä ei ole ollenkaan tasoitusvastuuta.

Työryhmän mielestä tulisi myös varmistaa tilinpäätöksen ja verotuksen yhteensovittaminen, mikä mahdollistaisi varojen käypiin arvoihin siirtymisen. Lopuksi Kari Joutsa totesi, että työryhmän arvion mukaan vuoden 2007 sijoitusuudistuksen yhteydessä asetettu tavoite työeläkelaitosten sijoitustoiminnan riskitasoksi on edelleen sopiva eikä muutoksiin ole tältä osin tarvetta.

Pitkäaikaissäästötuotteita ja maksuperusteista lisäeläketurvaa

Verotuettujen pitkäaikaissäästötuotteiden järjestäminen tuli mahdolliseksi palveluntarjoajille 1.4.2010. Samoin kuin laki maksuperusteisen lisäeläketurvan järjestämisestä eläkesäätiöissä ja –kassoissa, niin myös pitkäaikaissäästämisestä annettu laki on lisännyt kilpailua ja tuonut ihan uudenlaisia mahdollisuuksia varautua ja täydentää omaa vanhuudenturvaansa.

Maksuperusteinen lisäeläketurva ja pitkäaikaissäästäminen ovat varsin erilaisia tuotteita, vaikka kummatkin täydentävät vanhuudenturvaa. Pitkäaikaissäästämisessä yksittäinen henkilö tekee PS-sopimuksen suomalaisen, talletuspankin, rahastoyhtiön, yhteissijoitusyrityksen, sijoituspalveluyrityksen kanssa tai ulkomaalaisen rahastoyhtiön kanssa. Sijoittaminen tapahtuu PS-tilin sisällä.

Maksuperusteinen lisäeläketurva edellyttää työnantajan mukaantuloa ja toisaalta laki pitkäaikaissäästämisestä koskee vain yksityishenkilöitä. Kummatkin eläkesäästämismuodot ovat kuitenkin unit linked –tyyppisiä eli sijoitussidonnaisia. Eläkesäästöpääoma siis kertyy maksupanoksista ja niille saaduista sijoitustuotoista hoitokuluilla vähennettynä. Hoitokuluissa kumpikin uusi eläkesäästämistapa on selvästi vakuutusyhtiöiden tarjoamia ryhmäeläkevakuutuksia (maksuperusteinen lisäeläketurva) ja yksilöllisiä eläkevakuutuksia (PS-tilit) tehokkaampi.

Pitkäaikaissäästötuotteiden eläkeikä, maksujen vähennyskelpoisuus, varojen nosto-aikataulu ja verotus sekä työaikana eläkkeellä että kuolintapauksessa eroavat merkittävästi maksuperusteisen lisäeläketurvan ehdoista.

Vaikka uudet lait ovat avanneet kilpailua, niin lähtökohtaisesti vakuutusyhtiölaista ja vakuutussopimuslaista puuttuvat edelleen säännökset sen osalta, voiko vakuutuksenottaja siirtää 1.1.2010 aikaisemmin otettuja vakuutuksia rahastoineen eläkesäätiöön tai eläkekassaan ja voiko yksilöllisen eläkevakuutuksen ottaja siirtää eläkevakuutukseen kertyneet varat PS-tilille.

Siirto-oikeutta ei välttämättä ole 1.1.2010 jälkeenkään solmituissa vakuutuksissa, jos esimerkiksi yksilölliseen eläkevakuutukseen ei ole liitetty kuolemanvaraturvaa. Siirto-oikeutta on lisäksi voitu erikseen rajoittaa sopimuksessa. Vakuutussopimuslakiin otetun säännöksen mukaan (VSL 13 b §) vakuutuksenottajalla on eläkevakuutuksen irtisanomistilanteessa oikeus saada takaisinostoarvo siirretyksi ottamaansa toiseen eläkevakuutukseen tai PS-tilille. Takaisinostoarvo on eläkesäästöpääoma eräänlaisella sopimussakolla vähennettynä korvauksena siitä, että asiakas irtisanoo vakuutussopimuksensa ennen eräpäivää.

Työeläkejärjestelmän vakavaraisuussääntelyn uudistaminen

Finanssikriisin vaikutusten lieventämiseksi vuoden 2008 lopulla säädetyn poikkeuslain voimassaoloaikaa pidennetään vuoden 2012 loppuun saakka. Tämä tarkoittaa: tasausvastuun rinnastamista toimintapääomaan ja toimintapääoman vähimmäismäärän laskemista sijoitusjakaumasta riippumatta (1 tai 2 prosenttia).

STM:n perustamat työryhmät (laaja-alainen työryhmä ja asiantuntijatyöryhmä) luovuttivat kumpikin raporttinsa sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyssälälle 20.4.2010. Asiantuntijatyöryhmän ehdotuksen mukaan uudistukset voitaisiin saattaa voimaan kolmessa eri vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa tehtävät päivitykset olisi tarkoitus saada eduskunnan käsittelyyn jo syksyn 2010 aikana.

Työurien pidentäminen, elinajanodotteen nousu ja työeläkejärjestelmän rahoituksellisen kestävyyden varmistaminen

Työurien pidentämistä on selvitetty kahdessa työryhmässä, joiden toimeksiannot päättyivät vuoden 2010 alussa. Tavoite oli keskimääräisen eläkkeelle siirtymisiän nostaminen kolmella vuodella 59,4 vuodesta 62,4 vuoteen 2025 mennessä (25-vuotiaan eläkkeelle siirtymisiän odote vuonna 2008).

Hallitus ja työmarkkinajärjestöt päättivät kokouksessaan 5.5.2010 laajentaa pelkästään työuran pidentämiseen tähdännyttä tehtävänasettelua työeläke-etuuksien riittävän tason turvaamiseen myös tilanteessa,

Jatkuu seuraavalle sivulle

Kuvassa hallituksen jäseniä, vasemmalta Esko Rytkönen, Lars Hellberg, Kari Joutsa, Harri Lemmetti, Heikki Halkilahti ja Pentti Tervola.

Eläkesäätiöyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana jatkaa kauppaneuvos

Heikki Halkilahti Valiosta

Eläkesäätiöyhdistyksen varsinainen yhdistyskokous valitsi maaliskuun 29. päivänä 2010 yhdistyksen hallituksen puheenjohtajaksi kauppaneuvos Heikki Halkilahden Valio Oy:stä sekä varapuheenjohtajiksi johtaja Tiina Bäckmanin Rautaruukki Oyj:sta ja toimitusjohtaja Harri Lemmetin Yleisradion eläkesäätiöstä.

Hallituksen jäseniksi valittiin talousjohtaja Minna Alitalo Alko Oy:stä, toiminnanjohtaja Lars Hellberg ABB Eläkesäätiöstä, toimitusjohtaja Kari Joutsa Apteekkien Eläkekassasta, Senior Vice President Esko Rytkönen Telia Sonera Finland Oyj:stä, johtaja Veikko Savela Keskon Eläkekassasta, toimitusjohtaja Pentti Tervola Eläkekassa Versosta ja varatoimitusjohtaja Heikki Vitie OP-Pohjola-ryhmästä.

Tilintarkastajiksi valittiin taloustieteiden maisteri Pauli Salminen, KHT, KPMG:stä ja kauppatieteiden maisteri Pentti Rouhiainen Unilever Finland Oy:stä. Varatilintarkastajiksi valittiin kauppatieteiden maisteri Jaakko Nyman, KHT, KPMG:stä ja filosofian maisteri Riina Alaviitala Oriola-KD Oyj:stä.

jossa elinaikakerroin tulee leikkaamaan työeläkkeitä ennakoitua huomattavasti enemmän. Kolmas tavoite on työeläkkeiden rahoituksen turvaaminen sellaisella työeläkemaksujen kehityksellä, joka ei vaaranna työllisyyttä ja talouskasvua. Keskimääräisen eläkkeellesiirtymisiän on noustava riittävästi, jotta työeläkejärjestelmän rahoituksen kestävyys ja työeläke-etuuksien riittävä taso voidaan turvata.

Uuden työura-työryhmän tehtävänä on määrittää uudet vähimmäistavoitteet ja kartoittaa työeläkejärjestelmän kehittämisvaihtoehtoja yllämainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi ottamatta kantaa mihinkään yksittäiseen vaihtoehtoon. Tavoitteiden pohjalta on mahdollista määrittää työeläkeuudistuksen suuntaviivat. Yhteisessä kannanotossa todetaan, että työurien pidentämisellä on verojen, menojen ja talouden tuottavuuden ohella keskeinen merkitys julkisen talouden kestävyysvajeen hallinnan kannalta. Työuratyöryhmän työtä johtaa hallitusryhmien puheenjohtajien ja työmarkkinajärjestöjen muodostama johtoryhmä.

Täydennyskerroin ja perustekorko (TyEL)

Sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut täydennyskertoimen arvoksi 0,98 prosenttia ja perustekoron arvoksi 4,50 prosenttia 1.7.–31.12.2010 väliseksi ajaksi.

TyEL-eläkelaitosten sijoitustuotot

Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen sijoitustuotto käyvin arvoin vuodelta 2009 oli keskimäärin 16 prosenttia ja eläkeyhtiöiden keskimäärin 13,9 prosenttia. Pitkän aikavälin sijoitustuotot vuosilta 1998–2009 ovat eläkesäätiöissä ja eläkekassoissa keskimäärin 6,0 prosenttia ja eläkeyhtiössä 5,1 prosenttia.

Ismo Heinström

Folke Bergström siirtyi täysipäiväisesti eläkkeelle 1.5.2010 alkaen, joten tämän kertainen esitys oli samalla hänen jäähyväisesiintymisensä eläkesäätiö- ja kassaväelle, ainakin työn puitteissa. Lämmin kiitos vielä Folkelle noin 30 työvuodesta eläkesäätiöiden ja -kassojen parissa.

Eläkesäätiöiden ja -kassojen hallitusten jäsenten koulutuspäivät

14.–15.4.2010 Hotel Royal at Crowne Plaza, Helsinki

Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen hallitusten jäsenille suunnatussa kaksipäiväisessä seminaarissa kuultiin yhteensä 11 alustusta ja siihen osallistui yhteensä 25 henkilöä.

Työeläkelakien mukainen ammatillinen kuntoutus ja työkyvyttömyyseläkkeet oli Elisa Rauhamaan aiheena hallitusten jäsenten koulutuspäivillä. Elisa toimii eläkehallintopäällikkönä OP-Eläkekassassa ja -säätiössä.

Etualalla vasemmalta Pekka Arponeva ja Raino Hurme Yleisradion eläkesäätiön hallituksesta.

Sijoitustoiminta eläkesäätiöissä ja -kassoissa –seminaari

28.4.2010 Ravintola Savoy, Helsinki

Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen sijoitustoiminnassa mukana oleville henkilöille suunnatussa seminaarissa käsiteltiin työeläkejärjestelmän vakavaraisuussääntelyn uudistamistarpeita selvittäneiden työryhmien esityksiä. Lisäksi kuultiin talouskatsaukset makro-, osake- ja kiinteistömarkkinoilta sekä yhteenvetotiedot seminaarin alla julkaistuista eläkelaitosten sijoitustuotto-, vakavaraisuus- ja sijoituskantatiedoista sekä muita ajankohtaisia eläkesäätiö- ja eläkekassaasioita.

Osallistujista etualalla kiinteistösijoituspäällikkö Pekka Perälä Valion Eläkekassasta.

Toimitusjohtaja Tapani Piri, John Lang LaSalle kertoi sijoituspäivässä kiinteistösijoittamisen näkymistä eläkesäätiöiden ja -kassojen näkökulmasta.

Kevätseminaari Tallinnassa

Eläkesäätiöyhdistyksen kevätseminaari järjestettiin 26.–27.5.2010 Reval Hotel Olümpiassa Tallinnassa. Tämän kevään seminaarialustukset käsittelivät laajasti työ- ja lisäeläketurvaan liittyviä muutospaineita sekä niissä tapahtuneita uudistuksia ja meneillään olevia hankkeita. Seminaarialustajina kuultiin järjestelmien keskeisimpiä vaikuttajia ja asiantuntijoita: toimitusjohtaja Jukka Rantala (ETK), ylijohtaja Outi Antila (STM), apulaisjohtaja Jukka Vesala (Fiva), toimitusjohtaja Kari Joutsa (Apteekkien Eläkekassa), finanssineuvos Urpo Hautala (VM), lakimies Ismo Heinström (ESY) sekä aktuaari Kalervo Koistinen (Porasto). Vuosittainen, 36. kerran peräkkäin järjestetty kevätseminaaritapaaminen oli jälleen suosittu: mukana oli yhteensä 170 eläkesäätiöiden ja -kassojen sekä näiden yhteistyökumppaneiden edustajaa.

Eläketurvakeskuksen toimitusjohtaja Jukka Rantala pohti alustuksessaan työeläketurvan muutospaineita sekä niiden perusteita.

Finanssineuvos Urpo Hautala kertoi pitkäaikaissäästämisen muutoksista.

Ylijohtaja Outi Antila toi tuulahduksen sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosaston uusista teeseistä työeläkelainsäädännön valmistelussa.

Apulaisjohtaja Jukka Vesala Finanssivalvonnasta alusti aiheesta: "Finanssikriisin opetukset sijoitustoiminnan riskienhallintaan sekä eläkevakuutustoiminnan valvontaan."

Osallistujat olivat kiitettävän aktiivisia ja alustajille riitti kriittisiäkin kysymyksiä. Kuvassa kommentoijana toimitusjohtaja Pentti Tervola Eläkekassa Versosta.

Hanuristi viihdytti vieraita.

...ja vapaa-ajantilaisuus

Seminaarin päätökseksi oli mahdollisuus tutustua Viron vanhimman oluttehtaan historiaan sekä tuotantoprosessiin sekä ennen kaikkea tavata kollegoita eri sidosryhmistä.

Seminaarin lopuksi harjoitettiin myös makuaisteja nauttimalla pöydän antimista sekä maistelemalla erityyppisiä oluita.

Saku-oluttehtaan toimitusjohtajana toimii suomalainen Pekka Tennilä, joka kantaa päävastuun Viron suurimman panimoyhtiön tuotannosta ja toiminnoista. Pekka Tennilä toivotti seminaariväen tervetulleeksi Saku Ölletehtaalle.

Oppaiden johdolla vihkiydyttiin oluen panemisen jaloon taitoon.

ELÄKESÄÄTIÖYHDISTYS – ESY RY
KALEVANKATU 13, 3. KERROS
00100 HELSINKI
PUH. (09) 687 7440
FAKSI (09) 687 74440
WWW.ELAKESAATIOYHDISTYS.FI